

DE DIAMANTRUG-RATELSLANG, *CROTALUS ADAMANTEUS*
(BEAUVOIS, 1799) IN HET TERRARIUM.

Door: V. Pezzano, Streng 22, 1738 CS Waarland.

Inhoud: Inleiding - Karakter in het terrarium -
Mijn slangen en hun verzorging - Conclusie
- Literatuur.

INLEIDING

Crotalus adamanteus is wellicht één van de meest fascinerende ratelslangen. Zij kunnen een lengte bereiken van 200 tot 250 cm, terwijl de giftanden van een volwassen slang 2,5 cm lang kunnen zijn. Bijna 30% van de mensen, die door deze dieren zijn gebeten, hebben het niet overleefd.

De basiskleur kan verschillen van grijsachtig tot olijfgroen. Op de rug is meestal de donkerbruine tot zwartachtige diamantvormige tekening te zien. De rand van deze tekening is creme-kleurig. De buik is gelig met zwarte puntjes. De kop is breed en plat en gaat duidelijk over in de hals. De kop is bezaaid met willekeurig geplaatste puntjes. Aan de zijkant van de kop zitten twee gelig tot witte banden. Eén van deze banden loopt vanaf het oog naar de bovenlip tot de hoek van de mond. De ogen zijn klein en hebben een verticale pupil. De staart is redelijk lang. Om de staart bevinden zich onregelmatige ringen, die licht gekleurd zijn. Het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke exemplaren is vrij moeilijk te zien.

Crotalus adamanteus is ovovivipaar en werpt 7 tot 18 jongen van ongeveer 25 cm lengte.

De plaatsen, waar deze soort zich het liefst ophoudt, zijn zandheuvelds, naald- en eikebossen, onder omgevallen bomen en in hopen van schildpadden en konijnen. Ook komen ze voor bij boerderijen en

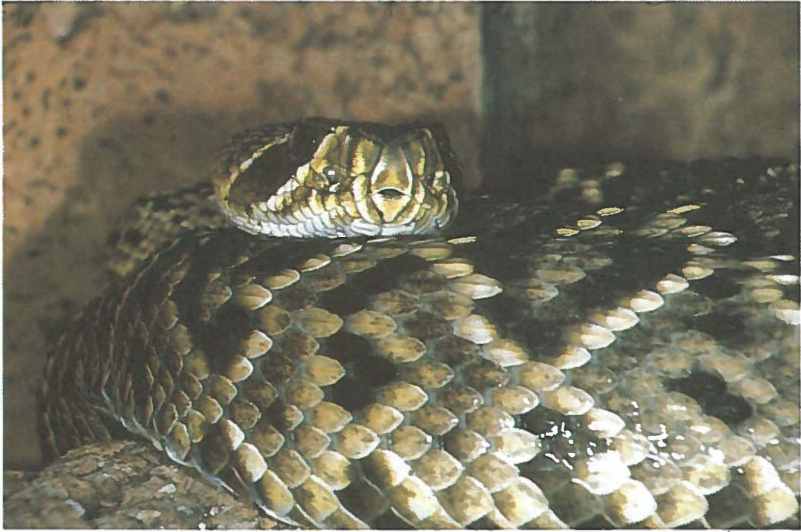

Foto 1. *Crotalus adamanteus*. Foto: V. Pezzano.

op bebouwde akkers. Men vermoedt dat deze slang een goede zwemmer is, omdat ze zijn aangetroffen in open zee op enkele mijlen van de kust verwijderd (Conant, 1975).

Hij komt vanaf noordoost Noord Carolina tot in zuid Florida (de Keys) en vanaf zuid Mississippi tot het uiterste oosten van Louisiana voor (zie kaart 1).

KARAKTER IN HET TERRARIUM

Het karakter van deze slang kan per dier sterk verschillen. Er zijn exemplaren, die bij de minste trilling of door de beweging van de eigen schaduw beginnen te ratelen en dit uren volhouden zonder te stoppen, terwijl als men in de buurt van het glas van het terrarium komt, dan zullen ze meerdere keren tegen het glas aan springen. Exemplaren die in gevangenschap geboren zijn of heel jong ge-

Kaart 1. Versprei-
dingsgebied van
*Crotalus adaman-
teus*.

vangen zijn, maken zelden gebruik van hun ratel en zullen ook niet zo snel aanvallen. Voor de beginnende ratelslanghouder is het met het oog op dit gedrag dan ook aan te raden jonge exemplaren te kopen.

MIJN SLANGEN EN HUN VERZORGING

In 1979 kwam ik in het bezit van een jong exemplaar van 90 cm lang en 1,5 kg zwaar. Deze slang was rechtstreeks, met vijf soortgenoten, geïmporteerd uit Amerika. Eén van de andere vijf slangen was langer dan 2 m. Het was een enorm exemplaar en zeer prikkelbaar. Hij moest gehouden worden met een zwarte doek voor zijn terrarium en maakte bijna konstant gebruik van zijn 13 cm lange ratel. Dit exemplaar is later aan een dierentuin gegeven en kreeg daar een bijzonder goede behuizing, namelijk een terrarium van 5x5x3 m ingericht als moe-

rasgebied. In deze omgeving voelde de slang zich goed thuis en begon ook weer te eten. Hij wilde overigens alleen zwarte, dode konijnen eten. Zijn gedrag werd ook wat beter, maar het bleef een behoorlijk agressieve slang.

Het jonge, aardige exemplaar ratelde haast nooit, maar was alleen nieuwsgierig. De afmetingen van zijn terrarium waren 120x80x80 cm. De temperatuur in het terrarium varieerde 's zomers overdag van 26 tot 35°C en 's nachts werd het nooit kouder dan 22°C. 's Winters was het overdag 26°C en 's nachts 15°C. Binnen een paar weken was deze slang gewend aan mijn aanwezigheid en durfde hij zelfs overdag uit zijn hol te komen.

Het toedienen van medicijnen, bijvoorbeeld flagyl bij problemen met flagellaten, aan agressieve exemplaren gebeurde met behulp van een zak, de zogenaamde "zakmethode". Men doet de slang in een witte, katoenen zak, die dichtgebonden wordt. Hierna houdt men de zak tegen een raam, waardoor men kan zien waar de kop van de slang zich bevindt. Men kan nu een stok op zijn kop drukken en de slang achter de kop beetpakken. Hierna maken we de zak weer open en kunnen de medicijnen toegediend worden. Voor mijn slang was echter geen speciale techniek nodig; ik kon hem op de gebruikelijke manier uit het terrarium halen.

Geen van de slangen was geïnteresseerd in het drinken van water. Dit was vreemd, want de zes slangen kwamen uit een omgeving waar veel water voorhanden was (Everglades, Florida). Daarom besloot ik de slangen te besproeien met water, waarin vitamines opgelost waren. Dit vonden ze lekker, want ze begonnen de druppeltjes van hun lichaam op te zuigen. Het nadeel van deze methode is wel, dat het terrarium ontzettend vochtig wordt. Persoonlijk houd ik namelijk niet van een vochtig terrarium en heb ik de slang laten drinken met behulp van een plastic fles met een tamelijk harde, kunststof slang eraan van 40 cm lengte (zie figuur

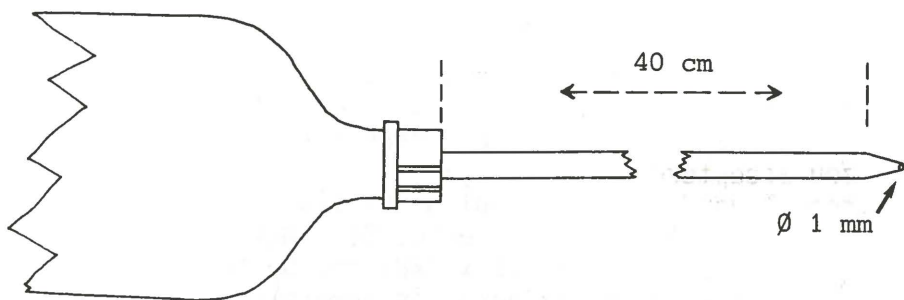

Fig. 1. Plastik fles met kunststof slang.

1). Aan het einde van de slang zat een fijn puntje waardoor er een fijn straaltje water uit kon komen. Wanneer ik de slang water wilde geven, deed ik dat op de volgende manier: ik bracht het uiteinde van de slang dichtbij de bek van het reptiel en sproeide er voorzichtig wat water tegenaan. Het reptiel begon dan nieuwsgierig te tongelen, bemerkte het water en begon het op te zuigen. Hierdoor was het mogelijk om de slang verder in de bek te brengen. Deze methode is later met succes ook bij enkele andere slangen toegepast met een regelmaat van 3 à 4 keer per week.

Na drie weken werd begonnen met het voederen van de slangen. *Crotalus adamanteus* is niet zo gemakkelijk wat betreft het voedsel. In het algemeen eten ze konijnen, eekhoortjes en andere knaagdieren. De eerste prooi die ze allemaal kregen was een dode rat. Als ze deze zouden accepteren dan zou dat ons veel werk besparen vergeleken met het aanbieden van konijnen. Eén van de slangen heeft de rat opgegeten, maar de volgende morgen bleek hij hem weer te hebben uitgebraakt. Was de prooi te groot geweest of had de slang een maagontsteking? Na twee weken hebben we het geprobeerd met kleine ratten, die twee dagen tussen de dode konijnen hadden gelegen en waren ingesmeerd met urine van konijnen. Drie slangen traptten er in. De andere slangen inspekteerden ze langdurig, maar

vonden het toch niet smakelijk genoeg. Mijn exemplaar behoorde tot de laatste groep. Zijn karakter in ogenschouw nemend, had ik dit niet verwacht. Ik had gedacht dat hij toch wel enkele soorten voer zou accepteren. Aan de vastende groep hebben we toen levende kuikens aangeboden. De interesse was groot maar eten ho maar! Ik wilde mijn slang niet laten wennen aan kleine konijnen, want die waren nogal moeilijk te krijgen. Volgens andere slangenliefhebbers zou een gerbil ook wel uitkomst kunnen bieden, maar in die tijd waren die in Italië niet te krijgen. De enige andere mogelijkheid was dat ik hem een hamster zou aanbieden en deze bleek hij erg lekker te vinden. Toen ik later met de Atrox-tentoonstelling in Nederland kwam bleek dat het menu gevarieerd kon worden met gerbils.

CONCLUSIE

Ik heb helaas nooit vrouwelijke exemplaren gehad van *Crotalus adamanteus*, zodat ik geen ervaring heb met de voortplanting van deze dieren. Vrouwelijke exemplaren zijn erg moeilijk te krijgen en misschien is de reden hiervan dat in de natuur ook minder vrouwelijke dan mannelijke *Crotalus adamanteus* aanwezig zijn.

Er zijn veel *Crotalus adamanteus* in gevangenschap geboren, maar deze resultaten zijn meestal verkregen door het importeren van zwangere vrouwtjes en zeer zelden door het zelf kweken in gevangenschap. Heel vaak ook gaan de geïmporteerde vrouwtjes na de geboorte van de jongen dood, omdat deze volwassen exemplaren zich niet goed kunnen aanpassen aan het leven in gevangenschap. De jonge dieren daarentegen passen zich wel goed aan en groeien voorspoedig op.

LITERATUUR

- Behler, John L. & F. Wayne King, 1979. The Audubon Society Field Guide to North American Reptiles and Amphibians. Alfred A. Knopf Inc., New York. Pp. 1-719 (incl. colour pl. 1-657).
- Conant, Roger, 1975. A Field Guide to Reptiles and Amphibians of Eastern and Central North America. 2nd Ed. Peterson Field Guide No. 12. Houghton Mifflin Co., Boston. Pp. i-xviii, 1-429, pl. 1-48.
- Dowling, H.G., S.A. Minton & F.E. Russell (eds.), 1970. Poisonous Snakes of the World, Department of the Navy, Bureau of Medicine and Surgery. U.S. Government Printing Office, Washington D.C. Navmed P-5099. Pp. i-viii, 1-212.
- Klauber, L.M., 1972. Rattlesnakes, Vol. I+II. 2nd Ed. Univ. Calif. Press, Berkeley and Los Angeles. Pp. i-xxx/i-xvii, 1-1533.
- Murphy, James B. & Barry L. Armstrong, 1978. Maintenance of Rattlesnakes in Captivity. Univ. Kans., Mus. Nat. Hist., Spec. Publ. No. 3: i-vii, 1-40.
- Palmer, William M., 1974. Poisonous Snakes of North Carolina. State Museum of Natural History, Raleigh.
- Russell, F.E., 1983. Snake venom poisoning. Scholium International, Inc., New York.
- Trutnau, Ludwig, 1981. Schlangen im Terrarium II: Giftschlangen. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart. Pp. 1-200.